



КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 34 (1681)

23 жніўня 2024 г.



Фота Уладзіміра ШЛАПАКА



Самабытныя песні і танцы, унікальныя рамесныя вырабы, смачныя пачастункі. Фэстывальны сезон прадаўжае радаваць аматараў беларускай культуры. І кожны куточак краіны імкнецца прывабіць гасцей сваім адметным брэндавым святам.

Працяг тэмы на стар. 8—9



інтарэсах людзей. І адной з нашых прыярытэтных задач было і заста- ецца забеспячэнне грамадзян жыл- лём. Уласны дах над галавой важны для любога чалавека. Асабліва для маладой сям’і. Гэта яе ўпэўненасць у заўтрашнім дні, — адзначаў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт падкрэсліў, што ў краіне пастаянна ўдасканальваюцца падыходы да аказання дзяржаўнай падтрымкі пры паляпшэнні жыл- лёвых умоў, у першую чаргу ў сельскай мясцовасці. Прыярытэтам было і застацца забеспячэнне жыллём шматдзетных сем’яў, ваеннаслужачых, іншых катэгорый грамадзян.

— Сёння трэба даць новы імпульс жыллёваму будаўніцтву ў вёсцы, у тым ліку індывідуальных дамоў, будаўніцтву прадпрыемствамі арэнднага жылля для работнікаў, — лічыць Прэзідэнт. — Урадам прапанаваны комплекс навацый ад спрачэння падключэння да інжынернай інфраструктуры індывідуальных дамоў да пашырэння фінансавай падтрымкі маладых сем’яў (да 31 года).

Рацыянальнасць кожнага змянення абмеркавалі пятам нарады. А каб людзі, якіх гэтыя новаўвядзенні датычацца, максімальна разумелі, як будзе вырашацца іх жыллёвае пы- танне, Прэзідэнт запатрабаваў вы- класці нормы “простай, чалавечай мовай”.

— Жыллёвая палітыка, дэбюрак- ратызацыя ў жыллёвых працэсах — гэта пытанне першае, — звярнуў увагу Аляксандр Лукашэнка. Сярод іншых істотных тэм, якія разглядаліся падчас нарады, — ўдас- каналенне транспартнай інфра- структуры, сельская гаспадарка.

Асобны пункт — праца рамесні- каў. Прэзідэнт нагадаў: сёлета пры- няты абноўлены закон па пытаннях прадпрымальніцкай дзейнасці. З дакумента вынікае, што рамеснікі далучаюцца да прадпрымальніцкай супольнасці.

— Па прапанове Урада з 1 кастрыч- ніка 2024 года можна стаць рамес- нікам выключна па Устаноўленым пераліку відаў дзейнасці. Пералік павінен быць у найбольшы час вызначаны Урадам, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Не толькі я, але і ўсё насельніцтва павінна выразна разумець, якія віды дзейнасці з 1 студзеня 2025 года будуць законныя.

Таксама Прэзідэнт акрэсліў пы- танне захавання культурнай спадчы- ны Беларусі і патрабаванне ў ходзе пераўтварэнняў не страціць якое- небудзь рэдкае рамяство.

Паводле сайта president.gov.by

У інтарэсах людзей

Беларусь — дзяржава для народа, таму ўсе рашэнні павінны прымацца ў інтарэсах людзей. Аб гэтым Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка нагадаў падчас нарады з кіраўніцтвам Савета Міністраў.

Мерапрыемства, якое беларус- кі лідар назваў “традыцыйнай на- радай з удзелам заікаўленых, чле-

наў Урада і губернатараў”, прайшло 19 жніўня.

На разгляд было вынесена нека- льякі важных пытанняў, што тычацца эканомікі і сацыяльнай палітыкі. Першае з іх — спрачэнне працэдур будаўніцтва і Kredytsychnaya жылля.

— Як мы заўсёды гаворым, Бела- русь — дзяржава для народа. Таму ўсе рашэнні павінны прымацца ў

ПАД УВАГАЙ ПЕРШАГА

Вяртанне бляску закозельскай жамчужыне

Без малага мільён рублёў выдзелены на фондз Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва на рэстаўрацыю капітальна-пахавальні ў аграгарадку Закозель.

Гэтая гісторыка-архітэктурная каштоўнасць — сапраўдная жам- чужына неагатычнай спадчыны краіны. Але за гады бурнай гісторыі пабудова пацярпела ад шмат- лікіх выпрабаванняў. Узніваць былое харавісто стала магчымым дзякуючы пастаяннаму клопату Кіраўніка дзяржавы аб вяртанні да жыцця гістарычных аб’ектаў, што руйнуюцца часам.

— Фонд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва тройчы вылучаў сродкі на аднаўленне капітальна-пахавальні Ажэшак і Крыжановіцкіх, — паведаміла начальнік аддзела культуры Драгічынскага раённага выканаўчага камітэта Іна Праневіч. — Агульнае аб’ём фінансавання склаў 948 тысяч беларускіх руб- лёў. Увод у эксплуатацыю гэтага аб’екта ў адпаведнасці з Дзяржаўнай праграмай “Культура Белару- сі” запланаваны на 2025 год.

Па словах Іны Праневіч, цяпер афарбоўваецца фасад. Ужо ад- нулюецца ўз знаворная ліпніна. Хутка прыярдуць рыштыванні, і можна будзе ўбачыць пахавальню звонку ва ўсёй красе.

У 2025-м рэстаўрацыя працягне- цца ўнутры капітальна. Напера-

дзе самы складаны і карпатлівы этап — аднаўленне ліпніны на столі. Таксама будуць завершаны работы ў крышце і устаноўлены ўваходныя дзверы.

У пабудове спачывалі чатыры прадаўжаны Ажэшак і Крыжановіцкіх. Цяпер астатні пера- пахаваны непадалёк. Таму рэстаўрацыя і наступнае выка- рыстанне капітальна ў якасці музейна-га аб’екта не патрывожаць прах памерлых. Тут плануецца размяс- тіць халодную экспазіцыю, якая расказа пра гісторыю аднаўле- ння і ўласна пра населены пункт Закозель.

Іна Праневіч падкрэсліла, што без падтрымкі фонду Прэзідэнта працэс зайняўся б на доўгія гады. Раён не мог у неабходным аб’ёме выдзяляць сродкі на рэ- стаўрацыю. А стабільнае фінанса- ванне дазваляе весті працы пла- намерна і завяршыць іх у тэрмін.

Для ўсяго Драгічынскага раёна аднаўленне пахавальні ў Закозель мае вялікае значэнне. Як кажа Іна Праневіч, нават цяпер, хоць капі- тальна ажыццяўляюцца рыштыванні, да яе прыжджаюць і асобныя ван- друўнікі на аўтамабільх, і цольны экскурсійныя групы на аўтобус- ках. Наглядаць на невялікіх па- мерх, будынак вельмі прыгожы. Ён мае мноства арыгінальных дэ- каратывных элементаў як звонку, так і ўнутры. Мяркуюцца, што па- лярэ рэстаўрацыі пахавальня стане яшчэ больш папулярным турыс- тycznym аб’ектам.

Дзеля развіцця рамесніцтва



Кавальская і ганчарная справа, мастацкая апрацоўка дрэва, каменю. Хо такі рамеснік і што ён можа вырабіць? Адказ на пытанне — у дакуменце, які Прэзідэнт падпісаў 21 жніўня.

Указам № 328 “Аб ажыццяўленні фізічных асобамі рамеснай дзейнасці” зацверджана Палажэнне аб ажыццяўленні фізічнымі асобамі рамеснай дзейнасці. Пералік яе відаў Савету Міністраў даручана вызначыць да 1 верасня. У адпаведнасці са спісам з 1 кастрычніка будзе рэвалю- дзіцца рэгістрацыя фізічных асоб у якасці рамеснікаў.

У пералік, у прыватнасці, плану- ецца ўключыць кавальскую справу, размаляўку вырабаў з дрэва, а такса- ма асобныя традыцыйныя нацыяна- льяныя промыслы.

Адначасова ў мэтах адраджэння ўнікальных рамястваў мясцовыя органы ўлады нацэлены правам вы- значаць ладковыя віды такой дзей- насці на адпаведных тэрыторыях.

У залежнасці ад рэжыму падатка- абкладання рамесная дзейнасць буд- зьць магчымай пры выплаце палатку на прафесійны даход або рамеснага збору.

Да падстаў для прыняцця мясцо- вымі органамі рашэння аб выпла- це фізічнай асобай рамеснага збору ўказам аднесены статус народнага майстра, членства ў Беларускам са- зозе майстроў народнай творчасці,

праца на пасадзе майстра народных промыслаў (рамястваў), атрыман- не пенсіі па ўзросце або за выслугу гадоў, інваліднасці I або II групы, пражыванне ў малаанаселеным пу- нкце (да 50 чалавек).

Ва ўказе таксама акрэслены пара- дак пачатку ажыццяўлення рамес- най дзейнасці. Для гэтага спатрэ- біцца атрымаць паведамленне праз мабільную праграму “Палатка на прафесійны даход” пры выплаце та- кога палатку або адміністрацыйнае рашэнне мясцовых органаў улады пры выплаце рамеснага збору.

Дакумент уводзіць забарону на выкарыстанне ў рамеснай дзей- насці прамысловых машын і аб- сталявання. Пры гэтым рамеснікі могуць з’явіцца вырабы на аранда- ванных плошчах у гандлёвых і іншых аб’ектах, у інтэр’ерзе, а таксама праз юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрымальнікаў па грамадзянска- прававым дагаворам.

Нававы ўказ накіраваны на комплекснае ўраўнаважэнне пра- цэдурных пытанняў ажыццяўлення рамеснай дзейнасці і будучы спрыя- дзіць развіццю рамесніцтва на аснове нацыянальных традыцый і перадачы наступным пакаленням культурнай спадчыны Беларусі.

Указ № 328 ад 21 жніўня 2024 г.



На экране — аб высокім

Развіццё адносін з Кітаем — важны напрамак знешняй палітыкі Беларусі. Наройні з супрацоўніцтвам і навуковай сферах, актыўна шырэйца культурны дыялог між нашымі краінамі. Новым крокам стане сумесная праца над ігравой стужкай “На векі вечныя”.

Карціну супольна знімаў Навынальная студыя “БеларусьФільм” і кампанія “Сычуань Блю Авіз Фільм энд Тэлевіжн Калчар Медыя”. Шыромыня падпісанна пагадненні аб сумеснай вытворчасці адбылася ўчора ў Навынальняй бібліятэцы Белар- усі.

Па сюжэце малады тур- рыст Аляксей выпраўля- ецца ў Кітай, каб знайсці

сцяды стрычнага дзядулі- лёчыка — удзельніка вай- ны з Японіяй. Дапамагчы выканаць гэтую высака- родную місію хлопцу абя- цае амбітна ўладальніца турагенітва Се Кэвэй. У пошуках героя падтрымлі- ваюць навукоўцы, журна- лісты, ветэраны і простыя жыхары горада. Кадры су- часнасці чаргуюцца з экс- курсамі ў мінулае, пейзажы Паднябеснай змяняюцца нашымі краінамі.

Старт здымак запланаваны ў Кітай на кастрычнік. Над беларускім жа блокам будучы працаваць у пачат- ку зымы. Мяркуюцца, што айнаўна частка зойме больш за чвэрць экраннага часу.

Наглядачы на геагра- фічную аддаленасць, навіны дзяржавы знахо- дзяць магчымасці для ўза- емнага творчага абмену.

Дока таму — Дні культу- ры Беларусі ў КНР, правед- зеныя анлайн у 2022 год- зе. А сёлета ў лістападзе Дні культуры Кітая прыме наша краіна.

Сярод нядаўніх крокаў у музейнай справе варта адзначыць падпісанне Ме- марандума аб узаемаразу- менні і супрацоўніцтве паміж замкавым комплексам “Мір” і Музеём правінцы Ганьсу, экспазіцыю кітай- ских твораў у Нацыяналь- ным мастацкім музеі Бела- русі, уезд аспірантаў з Паднябеснай у “Алава- ских чытаных” у Мінску. А неўзабаве Мемарыяльны музей ваіны супраціўле- ння японскай агрэсіі ў Пе- кін прыме выставу “Ле- татіс Брэсцкай крэпасці ў фатаграфіях” з фонду мемарыяльнага комплек- су “Брэсцкая крэпасць- герой”.



На варце памяці

Пытаням прысвечана сфера музейна- чарговае пасяджэнне калегіі Міністэрства культуры, што адбылося на гэтым тыдні ў Нацыянальным мастацкім.

Асноўны даклад аб аргани- зацы працы музеяў прадста- віла начальнік упраўлення культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Іры- на Карповіч. Яна падраба- зна распавяла аб цяперашнім стане і перспектывах галіны. Ірына Уладзіміраўна паведа- міла, што айчынным музеям удаецца падтрымліваць ба- ланс паміж захаваннем тра- дыцый і імкненнем да іна- вачы. Мінула год і першае паўгоддзе бягучага адзначаюць шэрагам дасягненняў і пера- выкананнем планавых паказ- чыкаў. Аднак гэта не адмя- няе некаторых праблемных пунктаў, на якія кіраўнікам і супрацоўнікам сферы варта звярнуць увагу.

Прэм’ер Дзяржаўнага савета Кітайскай Народнай Рэспублікі Лі Цян наведваў Беларусь і сустрэўся з Прэзідэнтам Аляксандрам Лукашэнкам. Як падкрэсліў Кіраўнік дзяржавы, нашы краіны ўстанавілі найвышэйшы ў гісторыі ўзровень супрацоўніцтва — усепагоднага і ўсебаковага стратэгічнага партнёрства.

Акрамя таго, абмяркоўвалі- ся арганізацыя працы рэспуб- ліканскага рэстаўрацыйнага цэнтру на базе Навынальня- ца гістарычнага музея, наві- шэнне ўласных даходаў і зар- аботнай платы, выкананне паказчыкаў музеямі Віцебскай вобласці, дзейнасці Магілёў- скага абласнога кразнаўча- га музея па развіцці музейнай справы ў рэгіёне.

Падрабязней аб выніках ка- легіі чытаецца ў наступным ну- мары газеты “Культура”.



Прымнажаючы культурную спадчыну

Больш за 70 разнастайных мерапрыемстваў — праграма Дня беларускага пісьменства абірае быць яркавай і насычанай. Урачыстасці разгорнуцца ў Івацэвічах з 31 жніўня па 1 верасня.

Упершыню свята адзначылі ў 1994-м пры патрымцы Кіраўніка дзяржавы Аляксандра Лукашэнка. За 30 гадоў ста- лі Дня беларускага пісьменства сталі 26 гарадоў і пасёлкаў у розных кутках краіны. Сёлета гасцей чакаюць на Брэсцкім.

— У Івацэвічах рыхтуюцца вельмі сур’ёзна культурная праграма, — паве- дамліў першы намеснік міністра інфарма- цыі Андрэй Кунцэвіч. — Абудзецца ка- ля 70 розных мерапрыемстваў.

Дзень беларускага пісьменства прой- дзе пад знакам найважнейшых біблі- янаў: 80-годдзя выяўлення Белар- усі ад нямецка-фашысцкіх захопні- каў, 30-годдзя інстытута прэзідэнцтва і 30-годдзя Канстытуцыі. Таксама ў прагра- ма — мерапрыемствы, прысвечаныя Году якасці.

Традыцыйна старт святачнаму ма- рафону даць рэспубліканская наву- ка-асветная экспедыцыя “Дарога да святнасці”. З 28 жніўня па 1 верасня яна пройдзе па маршруце Мінск — Святое Поле (Баранавіцкі раён) — Ляхавічы — Пінск — Івацэвічы — Драгічын — Бела- азёрск (Бярозаўскі раён) — Івацэвічы. А 30 жніўня ў Палацы Рэспублікі абудзе-

ца міжнародныя круглы стол “Час выбраў нас” з удзелам беларускіх і замежных пісьменнікаў, грамадскіх і культурных дзеячаў.

У Івацэвічах арганізуюць працу інтэр- актыўных пляховак публічных бібліятэк Брэсцкіх, прадставіць турыстычны патэнтныя вобласці і раёна. Свае экспазіцыі прывядуць Беларусі дзяржаўныя музей гісторыі Вялікай Айчыннай ваіны, Дзяр- жаўны музей гісторыі беларускай літаратуры і іншыя.

Разгорнецца таксама Фестываль кні- г і прэсы з тэматычнымі павільёнамі, ся- род якіх — “Сучасная Беларусь”, “Бела- русь памятае”. На пляхоўцы “З’роблена ў Беларусі” пакажуць айчыныя выданні, якія перамаглі ў нацыянальным і міжна- цыянальным конкурсах “Мастацтва кнігі”. А ў павільёне “Слова пісьменніка” пройдуць прэзентацыі, аўтаграф-сесіі ды іншыя імпрэзы.

Запланавана таксама творчая сустрэ- ча з народным пісьменнікам Беларусі Мікалаем Чаргінцом, народнай артыс- ткай БССР Марыяй Захарэвіч і заслужа- ным дзеячам культуры БССР, народным артыстам Беларусі Эдуардам Ханком.



Далягяды паспяховай кар’еры

Мэта + накіраванне = любімая праца

Адзін са спосабаў трапіць у ВНУ ці ў каледж мары – мэтавае паспеленне. У чым перавагі такога варыянта?

Анастасія Ганчарова — металыст па рабоце з падлеткамі і моладдзю ў Барысаўскім раённым цэнтры народнай творчасці. Сёлета дзяржаўна скончыла Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў па спецыяльнасці “Менеджмент і прыкладная культуралогія”.

— Падчас прыемнай кампаніі я давелася (дзякуючы спецыялістам універсітэта за падказку) аб дадатковых ільготах, якія да мэтавае накіраванне, у тым ліку і аб магчымасці паступаць у ВНУ па асобным ад іншых аб’ектаў конкурсе. Для мяне вельмі каштоўнай перавагай была і гарантыя размеркавання менавіта туды, дзе самой хацелася б працаваць. Так, дарчыні, і выйшла многія мае аднакурснікі пры размеркаванні турбаваліся, а я была спакойная, бо ведала, што вярнуся ў родны горад, — распявае Анастасія.

Зараз дзяржаўна актыўна ўдзельнічае ў розных праектах. Яна асабліва сканцэнтравана на працоўнай дзейнасці сваёй установы праз сацыяльныя сеткі. Лічыць, што такім сучасным спосабам можна эфектыўна прыцягнуць у сферу культуры падлеткаў і моладзь, а гэта будзе садзейнічаць гарманічнаму развіццю новага пакалення.

— Падрыхтоўка кадраў па мэтавым накіраванні для нас, наймальніку, безумоўна, выгадна, — сцвярджае дырэктар Барысаўскага раённага цэнтры народнай творчасці **Юлія Закудоўская**. — Мы маем магчымасць самастойна падбіраць будучага спецыяліста, убацьшы яго ў справе падчас практыкі і ў шэрагу падпарадкаваных спецыялістаў устаноў кадрамі.

Аляксей Пінчук — трэнер-курсік факультэта культуралогіі і сацыяльна-культурнай дзейнасці БДУКМ. — Мне заўсёды падабалася знаходзіцца ў гучы палей, а культура — гэта шматлікія мерапрыемствы, розныя форуму і практыкі. Удзельнічаючы ў іх, можна рэалізаваць уласныя ідэі і



Анастасія Ганчарова (лева) і Юлія Закудоўская

праявіць здольнасці, пазнаёміцца з цікавымі людзьмі, набыць новыя веды. Прыкладам для мяне стала трапіць у інтэр’ер Ганна, таксама выпускніца нашата ўніверсітэта, — абгрунтоўвае выбар накіравання малады чалавек.

Перад паступленнем у ВНУ Аляксей звярнуўся ў Светлагорскі раённы канцэнтр па мэтавае накіраванне. Някія цяжкасці з атрыманнем не ўзнікла: юнак ужо паспеў праявіць сябе як грамадскі дзеяч, яго заўважылі ў кіраўніцтве раёна. Са школьнай пары Аляксей — актыўны член БРСМ. Зараз членец узначальвае ўніверсітэцкую пярвічную арганізацыю, удзельнічае ў розных праектах — і грамадскага аб’яднання, і ў іншых. Таксама ён пераможца прэміі “Прэс-код”, рэспубліканскага конкурсу “Валанцёр года”.

— Я вельмі рады, што паступіў па ўніверсітэт па мэтавым накіраванні. Гэта дае ўпэўненасць у заўтрашнім дні, у тым, што атрымаю першае працоўнае месца ў сябе на малой радзіме, да чаго і імкнуўся. Там жывуць мае родныя, блізкія, я добра ведаю свой раён — ён мне вельмі дарагі, хачу ўнесці ўласны ўклад у развіццё і росквіт краю! Ужо ёсць ідэі, і не сумняваюся, што яны знойдуць вопіўку ў мясцовых улад: у нашым рэгіёне вельмі добра ставяцца да моладзі і яе ініцыятыў.

МІНІСТРСТВА НА СВЯЗІ

Марына Юркевіч, начальнік аддзела устаноў адукацыі Міністэрства культуры Беларусі



— Мэтавае накіраванне дае маладому чалавеку шэраг пераваг. Па-першае, аб’ектывент, які паступае па мэтавым накіраванні, удзельнічае ў асобным конкурсе, а гэта значыць, канкуруе з іншымі на больш выгальных умовах. Па-другое, тых, хто не праходзіць па конкурсе для атрымання вышэйшай адукацыі на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі, маюць права ўдзельнічаць у конкурсе на агульных падставах — шанцы на паступленне павялічваюцца. Па-трэцяе, аб’ектывент з самага пачатку ведае, хто яго будучы працадаўца і які дадатковыя льготы даступныя. Па-чацвёртае, падчас вучобна студэнт мае магчымасць індывідуалізаваць падрыхтоўку праз практыкі, выкананне курсавых і дыпломных работ пад патрэбы свайго заказчыка.

“Я вельмі рады, што паступіў ва ўніверсітэт па мэтавым накіраванні. Гэта дае ўпэўненасць у заўтрашнім дні, у тым, што атрымаю першае працоўнае месца ў сябе на малой радзіме”.

Аляксей Пінчук

дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў, адзін — у Беларускую дзяржаўную акадэмію мастацтваў (у мінулым годзе — 17 чалавек: 13 — у БДУКМ, чатыры — у БДМ). Ва ўстановы сярэдняй спецыяльнай адукацыі рэспублікі ў 2024 годзе на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі залічана 153 чалавекі, што на 29 больш, чым у папярэднім.

У ходзе прыемнай кампаніі 2024 года ва ўніверсітэт культуры аб’ектывенты падалі 42 заявы. Да ўдзелу ў конкурсе было дапушчана 34 чалавекі. Па выніках прыему аб’ектывентаў, якія паступалі для атрымання вышэйшай адукацыі на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі, залічана 17 чалавек па васьмі спецыяльнасцям: “Харэаграфічнае мастацтва”, “Рэжысура прадстаўленняў і свят”, “Рэжысура тэатра”, “Культуралогія”, “Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны”, “Сацыяльна-культурная дзейнасць”, “Сацыяльна-культурны менеджмент і камунікацыі”, “Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць”.

Прыняты на вучобу аб’ектывенты для 15 арганізацый — заказчыкаў кадраў, якія прадстаўляюць розныя рэгіёны нашай краіны: гарады Мінск, Брэст, Гомель і Гродна, Чавускі, Любанскі, Чэрвеньскі, Капыльскі, Дрыбінскі, Пухавіцкі, Светлагорскі і Уздзенскі раёны.

Святлана ЧАКАВА Фота Уладзіміра ШПАЦАКА і з архіваў герояў



У чаканні свята анімацыі

Міжнародны фестываль анімацыйных фільмаў “Анімаёўка-2024” пройдзе з 25 па 27 верасня ў Магілёве. Якія новаўвядзенні чакаюць гасцей і ўдзельнікаў форуму, расказала начальнік аддзела рэкламы, сувязі са СМІ і метадычнай работы Магілёўскага дзяржаўнага прадпрыемства “Кінавідапракат” **Вольга Сідаровіч**.

ТВОРЦЫ З УСЯГО СВЕТУ

Сёлета фестываль адбудзецца ў 27 раз. Свята анімацыі зарадзілася яшчэ ў 1998-м. Ідэя заснавання “Анімаёўкі” належыць Ігару Волчаку — рэжысёру, які выгадаваў не адно пакаленне талентаў. Спачатку форум праходзіў у Мінску, але ўжо ў наступным годзе пераехаў у Магілёў, дзе атрымаў пастаянную прапіску. Фестываль — пляцоўка для дэманстрацыі і папулярызацыі выбітных дасягненняў сусветнай і айчынай анімацыі, наладжвання культурных сувязей паміж Беларуссю і іншымі краінамі. Акрамя таго, гэта добрая магчымасць для талентаў маладзёў развіць здольнасці і пазнаёміцца з вядучымі дзеячамі кінамастацтва.

У рамках фестывалю пройдзюць тры конкурсы: анімацыйных фільмаў, дзі-

ячай анімацыйнай творчасці, дзіцячай выяўленчай і дэкаратыўна-прыкладной творчасці. “Анімаёўка” даўно стала значнай падзеяй у культурным жыцці не толькі Беларусі, Форум неадрамае статус міжнароднага: штогод у праграме — работы практычна з усіх кантынентаў. Геаграфія свята пашыраецца з кожным разам. Тут нішто не перашкаджае аўтарам і гледачам паразумецца: мова анімацыі не патрабуе перакладу.

— Сёлетні фестываль ставіць новыя рэкорды. Мы ўжо атрымалі 317 стужак з 47 краін. Упершыню срод адзельнікаў прадстаўнікі В’етнама, Грынада і Табага, — паведаміла **Вольга Сідаровіч**.

Творчасць аніматараў будучы сузіць эксперты з Беларусі, Расіі, Кітая, Казахстана, Сербіі ды Ірана. У журы не толькі рэжысёры, сцэнарысты і мастакі, але і паспяховыя крытыкі,



Новыя гарызонты

“Беларусьфільм” падпісаў пагадненне аб доўгатэрміновым партнёрстве па працоўнай падтрымцы ў Індыі ды Індыйскага субкантынента з кінематграфістам **Амітам Кумарам Джайнам**.

Сяброўства з індыйскім калегам пачалося з удзелу нашай студыі ў XVIII Міжнародным кінафестывалі ў Мумбаі (MIFF). Пасля на “Беларусьфільм” албылася сустрэча з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Індыі ў Рэспубліцы Беларусь **Алокам**



Падчас адкрыцця фестывалю, 2023

выкладчыкі, дырэктары замежных студый. Такая разнастайнасць забяспечыць аб’ектыўную ацэнку з улікам сучасных патрабаванняў кінарынку.

У НАГУ З ЧАСАМ

У фестывальныя дні, акрамя конкурсных паказаў, адбудзюцца творчыя сустрэчы з вядучымі рэжысёрамі Беларусі і замежжа, майстар-класы. Адна з задач “Анімаёўкі” — выхаванне новай змены аніматараў. У Магілёве дзякуючы фестывалю ўжо з’явілася некалькі студыяў, у якіх дзеці ствараюць уласныя мультфільмы. Прычым паказова: яны становяцца пераможцамі не толькі айчынных конкурсаў, але і прэстыжных міжнародных творчых спаборніцтваў.

“Анімаёўка-2024” парадзе прыхільнікаў шэрагам новаўвядзенняў. На конкурсе анімацыйных фільмаў з’явіцца намінацыя “Найлепшы анімацыйны серыял”. У праграме мерапрыемстваў — серыя майстар-класаў з выкарыстаннем ітгучага інтэлекту. Таму мы вырашылі даць старт цыкле майстар-класаў у такім напрамку. Іх правядзе **Таццяна Сіданова**,

Аніматар студыі TCL North America, рыгер і layout-мастак студыі Toonbox. Заняткі “Сучасныя анімацыйныя АІ-сэрвісы: практычныя інструкцыі” разлічаны як на аматараў, так і на тых, хто ўжо мае вопыт у анімацыі. Майстар-клас “Кароткаметражка з АІ: ад ідэі да экрану” — на тых, хто хоча паглыбіць веды ў стварэнні анімацыйнага кантэнту пры дапамозе штучнага інтэлекту, — патлумачыла **Вольга Сідаровіч**.

— Тэхналогія адкрывае новыя гарызонты, спірачае працэс анімавання. Таму мы вырашылі даць старт цыкле майстар-класаў у такім напрамку. Іх правядзе **Таццяна Сіданова**,

Юрэнія ГАБЦЦ Фота з архіва фестывалю

317 карцін заяўлена для ўдзелу ў фестывалі.

47 краін свету прадставілі работы.

248 прэтэндэнтаў пазмагаюцца за перамогу ў конкурсе анімацыйных фільмаў.



Аб чым спяваеш, маладосць?

XVII фестываль "Маладзь — за Саюзную дзяржаву" прыйдзе з 11 па 15 верасня ў Смаленску. Адною з самых яркіх падзей маштабнага творчага і адукацыйнага форуму стане конкурс выканаўцаў маладзевай песні, на якім сустрэнуцца юныя таленты з Беларусі і Расіі. Хто прадставіць нашу краіну на вакальным спаборніцтве?

Мы зазірнулі на алборачны тур, які аб'явіў 14 жніўня ў Мінску. Мерапрыемства праводзілася пры падтрымцы Міністэрства культуры і Міністэрства адукацыі.

Кожны канкурсант выканаў дзве песні на беларускай ці рускай мове. Першая раскрывае тэму любові да роднага краю альбо подзвігу народа, другая — адлюстроўвае сучасны маладзевы тэндэнцыі. Прафесійнае журы вызначыла восем найлепшых вакалістаў, якія прадставіць нашу краіну на конкурсе ў Смаленску.

СЛОВА — ЭКСПЕРТАМ

Падводзячы вынікі алборачу, старшынны журы, кампазітар Алег Елісеенкаў, акцэнтаваў увагу на высокім прафесійным узроўні выканаўцаў.

Хочацца ад усёй душы пажадаць нашым талентам маладым людзям з задавальненнем выступіць на фестывалі. Шчыра спадзяюся, што каманды з іх усміхнута ўдача. Узровень нумароў, сведкам якога я быў сёння, з'яўляецца добрым прадвесце, — падкрэсліў Алег Елісеенкаў.

Сваім меркаваннем аб удзельніках праслухоў-

вання палызіліся і салістка Маладзёжнага тэатра эстрады Ганна Багавая.

— Пры ацэнцы канкурсанцкіх выступленняў я звяртала ўвагу на знешні выгляд артыстаў, на тое, як яны прэзентуюць сябе, а таксама на прафесійныя навыкі, вакальны дыяпазон і тэхніку выканання, — адзначыла пэўнае хваляванне — звычайна для саліста рэч. Але і даволі каварная, бо менавіта праз залішнюю трывожнасць артысты паказваюць сябе горш, чым маглі б. Таму маладым выканаўцам вельмі важна ўдзельнічаць у конкурсах. Падчас такіх выпрабаванняў вакалісты загартуюцца характар, вучацца адчуваць сябе больш упэўнена ў любых, нават самых складаных сітуацыях і развіваюць здольнасці.

ЮНАСЦЬ І ВОПЫТ

Усёго ў алборачы ўдзельнічала каля 20 салістаў з рознаўзростаў Беларусі. Сярод пераможцаў — Дар'я Чэслаўская. У мінулым годзе яна скончыла Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў, цяпер працуе ў Магілёўскай абласной філармоніі. Наглядзячы на малады ўзрост, артыстка мае багаты вопыт

выступленняў на буйных культурных форумах. Дар'я ўдзельнічала ў Нацыянальным фестывалі беларускай песні і паэзіі "Маладзечна", недарнарава стала фіналісткай алборачу на конкурсе выканаўцаў эстраднай песні ў рамках "Славянскага базару ў Віцебску".

— Сёння я прадставіла твор "Не быўае неба лепшага" аб прыгажосці беларускай прыроды і кампазіцыю "Калыханка" вядомай расійскай спявачкі Паліны Гагарынай, — расказвае дзяўчына. — Вельмі прыемна, што члены журы адзначылі маё выкананне. Наступная задача — падрыхтавацца да конкурсу Саюзной дзяржавы як мага лепш і паказаць годныя вынікі.

ДЛЯХ ДА МАРЫ

Андрэй Цуба — адзін з нямногіх хлопцаў на алборачу. Малады спявак нарадзіўся ў Салігорску, скончыў горнахімічны каледж і быў рабочым у шахце, але неўзабаве зразумеў, што яго сапраўднае прызначэнне — музыка.

Мой шлях да любімай занятку нельга назваць простым. Але я меў у яго працэс, бо знайсці справу жыцця можна толькі здыкуючы пэўным выпрабаваннем, — кажа выканаўца. — Да конкурсу я падрыхтаваў песню "Разам быць" Рамана Козырава і Вячаслава Шарпава, а таксама кампазіцыю "Я не магу без цябе" ў апрацоўцы Аляксея Чумакова. Вынікам я,

зразумела, задаволены. Вельмі рады паўдзельнічаць у такім цудоўным мерапрыемстве. У верасні ў Смаленску пастараюся паказаць максімум.

Фестываль "Маладзь — за Саюзную дзяржаву" — маштабны праект, накіраваны на стварэнне адзінай культурнай прасторы, умацаванне сяброўства паміж моладдзю Беларусі і Расіі, падтрымку таленавітых юнакоў і дзяўчат.

З ДЗЯЦІНСТВА НА СЦЭНЕ

Міхайліна Хвясюк прыехала з Мікашэвічаў Брэсцкай вобласці. Дзяўчына прадставіла лірычную кампазіцыю "Поэма" Віктара Дробыша і патрыятычную песню "Размова" Валерыя Шмата.

— Музыка ўвайшла ў маё жыццё ў раннім дзяцінстве, — прызначае Міхайліна. — У 14 гадоў я пачала ствараць уласныя песні, якія набылі папулярнасць у інтэрнеце. Менавіта тады вырашыла, што звяжу жыццё з вакалам. Станоўчы

вынік на алборачу надаў мне упэўненасці. Гэтае дасягненне матывуе рухацца да новых вышэй.

СЛУШАЕ РАШЭННЕ

Трыюнктурыя факультэта музычнага і харэаграфічнага мастацтва БДУКМ Ангеліна Самалёва, уладжонка сталіцы, прызначае: рашылася на ўдзел у алборачу за два дні да мерапрыемства. І правільна зрабіла. Маладая вакалістка ўпэўнена трапіла ў васьмёрку пераможцаў.

— Для мяне сакрэт папсачовага выступлення заключаецца ў годным рэпертуары і яго бездакорным выкананні, — расказвае дзяўчына. — На конкурсе заявіла пра сябе песня Яўгена Алейніка "Дзякую" і кампазіцыю "Човен" Ірыны Дарфеевай, прысвечаную каханню. Цяпер бачу, што не памылілася.

Па выніках алборачнага этапу ў каманду Беларусі ўвайшлі Ангеліна Самалёва, Яраслава Сокал, Міхайліна Хвясюк, Андрэй Цуба, Надзея Дзегірова, Дар'я Чэслаўская, Вікторыя Касцюкова і Арыём Палкін. Менавіта гэтыя выканаўцы прадставіць нашу краіну на фестывалі ў Смаленску. Упэўнены — паспяхоў!

Даніл ПІЎКАРЭЦ

На фото (злева направа): Дар'я Чэслаўская, Ганна Багавая, Ангеліна Самалёва, Міхайліна Хвясюк, Андрэй Цуба, Алег Елісеенкаў

Крокі да любімай справы

Атрымліваць асалоду ад кожнага моманту на сцэне і самааддана служыць музыцы — такімі прынцыпамі кіруецца магістрантка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Алена Кузняцова. Талент і працавітасць прынеслі 23-гадовай вакалістцы шэраг узнагарод на міжнародных і рэспубліканскіх конкурсах. Паспелі дзючыны адзначаны Гранд-праміяй спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Як дасягае высокіх мэ, маладая артыстка распавяла ў інтэрв'ю.

— З чаго пачаўся ваш музычны шлях?

— У шэсць гадоў у мяне з'явілася мара навучыцца граць на фартэпіяна, каб парадваць маму. З бабуйай употайкі пайшла на праслухоўванне ў музычную школу — і мяне прынялі. Так я адначасова пачыла блізкага чалавека і зрабіла першы крок да любімай справы. Праз два гады абрала яшчэ і вакальны кірунак — запісалася на харавыя спевы.

— Як падзеі развіваліся далей? Вы працягнулі вучобу ў творчым каледжы?

— Сказала сабе: не хачу займацца музыкой. Паступіла ў Полацкі каледж Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта П. М. Маншэрава на спецыяльнасць "Настаўнік пачатковых класаў". Менавіта там я сустрэлася з педагогам на вакале Святанай Міхайлаўнай Агаронікавай. Яна настала на тым, каб я развіла творчыя здольнасці. З пачатку выкладчыцы пайшла ў эстрадную студию "Восьмая нота", у якой займалася чатыры гады на працягу навучання. Я ўдзельнічала ў конкурсах, у тым ліку ў міжнародных, пачала прывозіць прызавыя месцы. На трэцім курсе ўсялямола, што ўсё ж хачу выбраць музычны шлях, і ўзялася за падрыхтоўку да наступлення ў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў. Яго студэнцкай стала ў 2020-м, выбрала спецыяльнасць "Музычнае мастацтва эстрады".

— Як змянілася ваша жыццё пасля наступлення ва ўніверсітэт?

— Я трапіла ў вакальную групу "Статус" пад кіраўніцтвам Яўгена Курчыча — і зрабілася пастаяннай удзельніцай нашай краіны, у тым ліку канцэртаў да Дня Незалежнасці, Дня Перамогі, Дня Беларускага пісьменства, іншых значных свят. Раніцай вучоба, увечары выступленні. І такі тэмп мне спадабаўся. Актыўная канцэртная праца дапамагла не толькі ўдасканаліць майстэрства, але і завесці новыя знаёмствы, пабываць у розных кутках краіны.

Цяпер шчырую па размеркаванні ў Нацыянальным цэнтры музычнага мастацтва ім. У. Г. Мулявіна, выкладваю вакал дзецям у ансамблі "Зарамак". Заўсёды імкнуса перанесці вучням, як важна разумець сэнс песні. Мала валодаць тэхнікай — неабходна ўмець перадаваць эмоцыі публіцы. Слухача не падманеш.

— Вынікамі працаўдзячым падрыхтоўкі становіцца вашы узнагароды. Пералічыце некаторыя з іх.

— У 2021-м завочна выступіла на XV Маладзёжных Дэльфійскіх гульніх дзяржаў — удзельніца СНД і атрымала дыплом другой ступені. На наступных Гульніх у Таджыкістане заваявала срэбра і неўзабаве ўдасцілася Гранд-прамія спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. У маёй скарбонцы таксама ёсць дыплом другой ступені Рэспубліканскага фестывалю мастацкай творчасці навучнскай і студэнцкай моладзі "АРТ-вакацыі", званне лаўрэата другой ступені Рэспубліканскага адкрытага конкурсу маладых выканаўцаў "Беларускія таленты", Рэспубліканскага творчага конкурсу "Бытокі" і шмат іншых узнагарод.

Мала валодаць тэхнікай — неабходна ўмець перадаваць эмоцыі публіцы. Слухача не падманеш.

— У ліпені вы выступілі на канцэрце "Саюзная дзяржава запрашае" ў рамках "Славянскага базару ў Віцебску" разам з гуртом "Статус". Ці не хачелася паспаборнічаць на гэтай маштабнай пляцоўцы ў конкурсе маладых выканаўцаў?

— Такія думкі, вядома ж, ёсць. Разлічваю паспрабаваць сябе сольна ў конкурснай праграме. Быць запрошаным артыстам на мерапрыемствах у рамках "Славянскага базару" — вельмі ганарова. Кожны год Віцебск здзіўляе чымсьці новым, але адначасова дорыць адчуванне, што ты вярнуўся дадому. Сёлета ў нас быў выдатны нумар з найвялікшым кампазітарам Александрам Зацэпіным — удзельнічалі ў папуры з яго песняй. І як толькі абвясцілі наша выступленне, ужо адчуваўся падтрымка глядачоў, а ў працэсе яны гучна падпалвалі. Гэтыя эмоцыі нематчыма забыць!

— Якія вашы планы ў найбліжэйшы час?

— Пасля першай ступені вышэйшай адукацыі паступіла ў магістратуру па маштабнаўстве. Мяркую не толькі паспяхова скончыць навучанне, але і развівацца сольна, выпускаць песні, радаваць публіку выступленнямі.

Настася ЮРКЕВІЧ
Фота з архіва герані



Партызанскія песні як... ДЭТЭКТЫЎ

Акадэмія музыкі выпусціла лічбавы альбом "Беларускія партызанскія песні", што складаецца з двух кампакт-дыскаў і змястоўнага буклета на беларускай, рускай і англійскай мовах. Ён дапоўнены фотадымкамі, нотамі і словамі. Выданне стала 15-м у серыі "Аўдыяатлас традыцыйнай музычнай культуры Беларусі", падвёшчы вынікі шматгадовых пошукаў, запісаў і навуковага асэнсавання гэтай важнай часткі нацыянальнай спадчыны.



Адзін з выкананцаў партызанскіх песень Васіль Казачонак з Віцебшчыны

— Партызанскія песні, у адрозненне ад іншага фальклору, маюць вельмі кароткі тэрмін узнікнення — Вялікая Айчынная. Але яны выконваліся ў народзе, існавалі ў побыце нашчадоў, — распавяла **Таняна Канстанцінава**, металыст кабінета традыцыйных музычных культур Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, лаўрэат конкурсу "Топ-10" — выніку дзейнасці вучоных НАН Беларусі ў галіне фундаментальных і прыкладных даследаванняў (2022). — Штогод улетку мы ладзім студэнцкія музычна-этнографічныя экспедыцыі, у якіх запісва-

ем узоры народнай творчасці. Партызанскія песні мы знаходзілі нават у 2014-м, і гэта сведчыць пра значнасць і трываласць феномена ў народным святаўядленні. Яны ёсць часткай ваенных песень, часта перасякаюцца з імі, але маюць асаблівасці. Агульнае колькасць запісаных намі ды іншымі збіральнікамі ваенных песень складала больш за 600, з іх звыш 90 выкананцы дакладна вызначалі як партызанскія. У зборнік патрапіла 60. Далам, што разнастайныя ваенныя песні ўвасемліваюць усё культурнае, партызанскае ж — толькі тым, якія перажылі акупацыю і мелі развіты партызанскі рух. Таму тэрыторыя Беларусі — адна з найбольш плённых для вывучэння гэтага віду фальклору. Прычым такія пэніфіксаваліся не толькі там, дзе размяшчаліся партызанскія фарміраванні, а практычна ўсюды.

— Партызанскія песні складаліся і выконваліся самімі народнымі месціцамі? — Шляхі узнікнення розныя. Многія песні маюць аўтарскае паходжанне, на сёння вядомыя імёны каля 20 стваральнікаў арыгіналь-

ных мелодый. Часам маем справу з цалкам аўтарскай песняй, а імя складальніка не захавалася. Да таго ж за аснову маглі быць узятая нейкая кампазіцыя, пачутая па радыё і потым перапрацаваная. Вершы маглі быць дастаўлены самалётам з-за ліній фронту — і затым ператвараліся ў песні.

— Такія ж розныя і варыянты далейшай папулярнасці. Вялікую ролю адыграла партызанская самалейнасць, разніцою якой надалася асаблівая ўвага. Некаторыя аматырскія карлектывы нараджаліся непазрэдна сярод партызан, некаторыя — ствараліся спецыяльна, загадам зверху. У тым жа Ліпецкім партызанскім ансамблі было аж 30 чалавек. Яны паказалі спектаклі, скетчы, канцэрты, выступалі і ў атрадах, і перад цывільнымі. Так песні і трапілі ў шырокі сялянскі ўжытак.

— Музычна яны вылучаюцца сярод іншага фальклору? — Безумоўна. Іх стылістыка самая разнастайная, у ёй спліялі элементы розных жанраў, гістарычна-стылявыя плыні, таму прывесці дакладную сістэматызацыю немагчыма. У партызанскіх песнях можна знайсці рысы і вайсковых паходных, і развітаных, лірычных песень, балад, што належалі да познетрадыцыйнага сялянскага фальклору. Сустрэкаюцца і прыкметы гарадскога романа, нават "жорсткага", песень катаржаных, "блатных", а таксама сучасных — не толькі народных, але і прафесійных. Сярод апошніх гэта часцей за ўсё спасылкі на песні Першай сусветнай, Грамадзянскай войнаў, развалючынай, савецкай масавыя. Ёсць і блізка да беларускіх кантаў, нават з жанравымі

рысамі паланэза і асабліва вальса, які можа тучаць зусім не паэтычна-рамантычна, а з адценнем гімна, маршавасці. Самая размаітая сумесь!

— **Вы скарыстоўвалі запісы розных гадоў. Пэўна, абапіраліся і на працы папярэднякоў?** — Адной з першых пачала збіраць і вывучаць партызанскі фальклор музыка-знавец Лілія Мухарынская. Яна настолькі пранікла тэмай, што многія лічылі далёччэйшай былой партызанкай. Гэта не так, але гэта ёй сапраўды блізка, бо Лілія Саулаўна прайшла ўсю вайну месастрой. Родам з Грузіі, яна скончыла Маскоўскую кансерваторыю і прыехала да нас выкладаць у 1939-м. А 22 чэрвеня 1941-га была ў Маскве, каб выступіць з дакладам. Ды замест гэтага апынулася на крузе мессэстраў і апыравалася на фронт. Лілія Мухарынская вярнулася ў Беларусь у 1948-м і засталася тут назавжды. Добра ведала беларускае мова, маглі гаварыць з вясцоўцамі на роўных. Даследчыцы лічылі за сваю і шчыра дзяліліся з ёй усю, што ведалі. Былі іншыя збіральнікі, навукоўцы, але яны часцей цікавіліся менавіта тэкстамі. Здаралася, пры гэтым пазначалі: маўляў, спяваецца пад пэўную знамянку "У чыстым полі". Яна вядомая ў безлічых варыянтах, са зменамі ў мелодыі і тэксце. Нават з цалкам новымі словамі на гэтую музыку і, наадварот, з тым жа тэкстам, ды з поўнаасноўнай мелодыяй. Прыём ператворціць ўвогуле быць вельмі распаўсюджаным: новыя словы ўзніклі ў народных песнях, і ў аўтарскіх прафесійных. Здаралася, што і да пачатку ранейшай мелодыі "чаліўся" працяг іншай, таксама вядомай. Шыбраў запіс з адной кампазіцыяй, а прылеў — з другой. Пачынаеш паглыбляцца, даследаваць гісторыю стварэння песні — б'шым дэтэктыў раскрываеш.

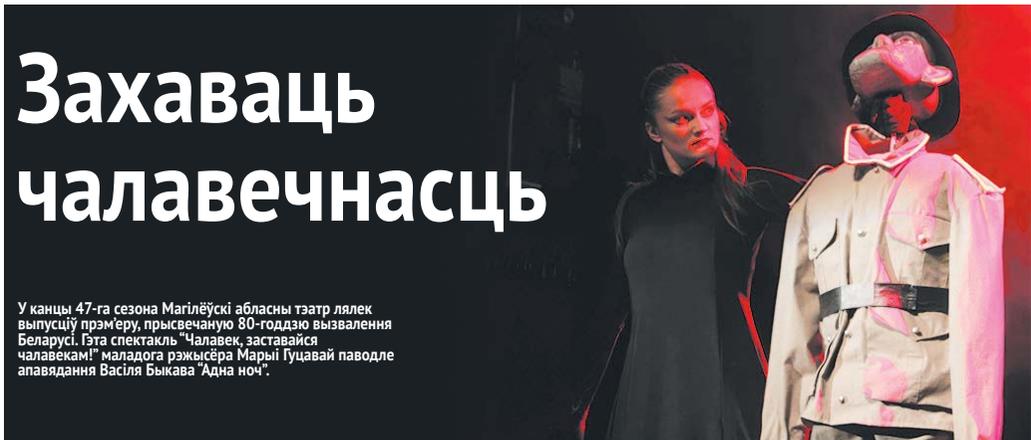
Надзея БУНЦЭВІЧ Фота з лічбавага альбому



Старонкі з рукапіснага часопіса "Рагачоўскія партызаны ў барацьбе з нямецкімі захопнікамі"



Старонка з рукапіснага часопіса "Партызаны"



У канцы 47-га сезона Магілёўскі абласны тэатр лялек выпусціў прэміеру, прысвечаную 80-годдзю вызвалення Беларусі. Гэта спектакль "Чалавек, заставайся чалавекам!" маладога рэжысёра Марыя Гуцавай паводле апавядання Васіля Быкава "Адна ноч".

Рэжысёр зрабіла інсцэніроўку, у якой вельмі добра ўлічыла асаблівасці ўвогуле тэатральнага мастацтва і ў прыватнасці эстэтыкі тэатра лялек, дзе могуць ажываць самыя нечаканыя рэчы. Марыя Гуцава паклала ў панаваную каманду галоўнага мастака Новага драматычнага тэатра лаўрэата Нацыянальнага тэатральнага прэміі Лілію Малашэнка. У яе заўжды шмат цікавых рашэнняў, які ўвасемліць тым ці іншым уласны і рэжысёрскі ідэі. А яны папярэднякоў нешарагоўна. Марыя Гуцава не пабаялася ажывіць... ментальныя кадры. Галоўнае — праз візуалізацыю яе чалавечка-нечалавечка аблічча. Так-так, вайна ў панаваную — паўнаватарская дзейная асоба, вясцельная і лялькай, і жывым планам артэстыкі.

На гэтую ролю была абрана Дзіяна Даўтанінец. Прыгажуня з гнуткай балетнай фігурай паўстае жанчыннайвамі, ракавой спакусніцай з веерам у руках. Алетая па модзе, калі берць з таўшчэзнай падошвай ідуць у дадатак да вясчэрняй сукен-

кі, спачатку герайна дзейнічае даволі груба. Раскрыты металічны веер асацыіруецца з тронкамі сапёрнай рыдлёўкі ці з закружленай пілоў. Моцныя удары па ім нагадваюць набат. Ці лёсавызначальнае, як у оперы "Турандот", гучанне гонга, што кіліца на смяротны падамычнага тэатра лаўрэата Нацыянальнага тэатральнага прэміі Лілію Малашэнка. У яе заўжды шмат цікавых рашэнняў, які ўвасемліць тым ці іншым уласны і рэжысёрскі ідэі. А яны папярэднякоў нешарагоўна. Марыя Гуцава не пабаялася ажывіць... ментальныя кадры. Галоўнае — праз візуалізацыю яе чалавечка-нечалавечка аблічча. Так-так, вайна ў панаваную — паўнаватарская дзейная асоба, вясцельная і лялькай, і жывым планам артэстыкі.

Разумнае, што вораг у гэтых салдат аднолькавы — вайна. І яны могуць супраць яго з'яўдзіцца, бо абодва не навідзяць Гітлера. Але ж Вайна змяняе тактыку і пачынае павольна спакушаць кожнага пасобіцу — на вясцельнае сталі ў цэнтры сцэны, які бывае ў высокіх начальнікаў. Яна тут — галоўны начальнік і камандзір. І Вайна не збярэецца злізіць з гэтага п'едэсталя, ганарліва гануе на сталае, гудка тунакоў нагамі. Кожны такі крок-удар аддаецца ў сэрцы выбухам. У пэўны момант у байшоў нібыта атрымліваецца яе пазбаўшца, ды Вайна вяртаецца — ужо ў абліччы агромністай, аж да каласнікоў, жудаснай лялькі. Салдаты таксама паўстаюць і лялькамі ў чалавечы рост у вайсковай форме, і жывым планам — у амаль аднолькавай сподняй бялізне. Такі падзел на лялек і людзей невыпадковы: Іван і Фрыц — забіты, што канчаткова становіцца зразумела ў фінале, а ігра артыстаў жывым планам — гэта данесены да нас, нашчадкаў, апоўднем несьмяротных душ.

Скарыстаны і невялікія лялькі. Праз іх у спектаклі ўзнікаюць і шматлікія ахвяры, што загінулі ў страшнай мясарубцы вайны, і ўспаміны пра мірнае жыццё, пафарбаванае выключна ў святочныя адценні. Невыпадкова родныя салдат — гэтыкі "сувенірыя" лялькі ў народных строях. І да пэўнага часу яны хавваюцца ў тумбахчас на бачах стала, б'шым даказванчы, што мірнае насельніцтва пацярпела ад ліквідацыі не менш за вайскоўцаў. У спектаклі, які ўспрамаецца на адным дыханні, прадлічана і дзелена за вышыні кожная драбязь. Гэта не толькі візуальны складнік і цудоўная актёрская ігра, але і алметнае музычнае супраўдзелленне, што цалкам апавядае сучасным мастацкім тэндэнцыям і будучца на добра адрэпрэцыванай імправізацыінасіці. Гукавая атмасфера ствараецца, ледзь толькі гледцаў уваходзяць у залу, яшчэ да пачатку сцэнічнай дзеі. Скрыпачка Сабіна Пятроўская, якая пасля за-

канчэння БДУКМ выкладае ў Ракаве, зьяўраецца да сучасных прыёмаў выканальніцтва, жанру дроўн: кампазіцыя ўзрастае з розных адценняў адной працяглай ноты — у далейшым выпадку гэта асацыіруецца з трывожным качаннем. Яшчэ адна выпускніца БДУКМ мінчанка Аля Шаранкова скарыстоўвае яўрэйскія песні, выконваючы іх у беларускай народнай манеры, і частку Руквіема. А лейтматывам становіцца калыханка, прыдуманая артыстам тэатра Максімам Кошалевам. Менавіта яе спявае Івану маці, і мелодыя ўспрамаецца як абярэц, што адлюстроўвае не толькі матчыны клопат, але і любоў усёй Радзімы да сьняў. Фінальная мізансцэна вымушае згадаць скульптуру старога з забітым хлопчыкам у Хатыні: абодва салдаты ў той жа позе трымаюць на руках сваіх дзвінкікоў-лялек. Такая бізмоваўста зьяўляецца — крык душы, што агукаецца ў сэрцы кожнага.

Надзея БУНЦЭВІЧ Фота з архіва тэатра



Сабіна Пятроўская (скрыпачка), Максім Кошалеў (Іван), Дзіяна Даўтанінец (Вайна), Мікалай Сьвешч (Фрыц)

Наведанне экспазіцыі “Сімвалы, атрыбуты і алегорыі ў мастацтве Беларусі XVII—XIX стст.” — партнёрскага праекта Нацыянальнага мастацкага музея і Музея старажытнабеларускага мастацтва Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі — стала шквалым квестам, што прыносіць спажыву не толькі воку, але і розуму.

Новы фокус увагі давале глыбей зазіраць у душу і ментальнасць нашых продкаў — на жаль, амаль заўсёды невядомых найменна — і здзіўна таму, з якой непасрэднасцю ды вынаходлівасцю агульнай для еўрапейскага мастацтва вобразы “прышчапіліся” недзе ў глыбі Палесся.

ДЗЯДУЛА КОСМАС

Сімвалы ў сакральным мастацтве не раз давалі спажыву розным інсінуацыям. Скажам, німб у некаторых выпадках асацыяваўся са скафандрам касманаўта, а языкі агню, што ўзвышаюцца па-над галавы апосталаў у дзень Пяцідзясятніцы, сімвалізуюць сасіжэ Святога Духа, — з нейкімі антанімі.

У экспазіцыі дэманструецца старадаўняя ікона той самай Пяцідзясятніцы (XVI ст.). На абразе, апроча апосталаў, выяўлены немаляваныя мужчыны ў кароне ды з подпісам “Козмоос”. Тут бы і ўсклікнуць: вось локавы інішпапанецкага паходжання нашай шывілізацыі! Аднак куратар выстаўкі, загадчык аддзела старажытнабеларускага мастацтва НММ **Алена Карпенка** спакройна тлумачыць: гэта Космас і ёсць. Персанаж — цалкам кананічны — адпавядае сюжэту іконы.

Найперш варта нагадаць: галоўны наратыў свята Пяцідзясятніцы ў тым, што Святы Дух праз пасрэдніцтва апосталаў сходиць на увесь свет, напаяваючы яго святлом Богапазання.

Ды як той “увесь свет” аллюстраваць у фарбах? Іканапісы вымалевалі натоўпы, што складаліся з прадстаўнікоў розных народаў — часам чарнаскрутых, а бывала, нават з сабачымі галавамі. Згодна з актуальнымі на той момант навуковымі звесткамі, людзі недзе “за Гомелем” (то-бок вельмі далёка) менавіта так і выглядалі.

Аднак урэшце на нейкай умоўнай мастацкай радзе прыйшлі да высновы, што кампазіцыйна падобны варыянт не самы добры, ды і проціма дзіўных дурдзальных персанажаў бярэ на сябе зашмат увагі, адцягваючы яе ад істотнага. Таму мастакі звярнуліся да алегорыі. Усё чалавечка стала увасабляць адна постаць — цар па імені Космас. І так было не адно стагоддзе...

У паэзіі і кананічнай гэтэ вобраз знік. Замест яго “прадстаўніком чалавечтва” была абрана Багародзіца, якая заняла пачэснае месца ў цэнтры кампазіцыі. І з багаслоўскага, і з мастацкага пункту гледжання гэта стала аптымальным рашэннем.

ТАКІЯ РОЗНЫЯ ЛЬВЫ

Звалася б, сімвалы і алегорыі ўласцівыя “высокаму” прафесійнаму мастацтву. Аднак большасць прадстаўленых абразоў паходзіць не з шыкоўных храмаў, якія мелі заможных фундатараў і маглі запрашаць “прасфунтух” заходніх майстроў, а з невялікіх вясковых цэркавак. Адпаведна, маляваліся іконы талентамі з народа — што відць нават няўзброеным вокам.

І таму мы можам назіраць, як перададзены ў сімвалах глыбокі інтэлектуальны змест даходзіў да людзей простых і ў абсалютнай большасці нават непісьменных. Своеасаблівым каналам трансляцыі становіцца канон, царкоўная традыцыя. Аднак “тутэйшыя” мастакі інтэрпрэтавалі яго на свой лад. Хаця хрысціянскія сімвалы (скажам, Ягня Божае) мелі пастуюды характар і аднолькавую семантыку, іх аллюстраванне ў фарбах зазвычай адпавядала сабою аўтарскаму погляду на вокупа аўтара.

Іканапісы мелі значную творчую свабоду, — распавядае Алена Карпенка. — Вядома, лінія павінна была ўдзяліцца, аднак мы сустраем самую розную яе выяву. Галоўнае, каб чалавек абазнаўся, які прыходзіць у храм і ведаў усё сімвалы, счытаў іх беспамяткава — што ў мінулыя часы і здаралася.

У выпадку з кветкай вясковым мастаку было ўсё больш-менш зразумела. Але як маляваць, напрыклад, льва, які стаў атрыбутам евангеліста Марка? Публічных заапаркаў тады не існавала, інтэрнэту таксама. Сярод узораў — хіба іншыя абразы ші друкаваныя выданні. Менавіта яны часцей за ўсё былі крыніцай натхнення для народных іканапісцаў.

Ды, як сведчыць выстава, караля звярэй на Палессі ўяўлялі... па-рознаму: ёсць аж тры варыянты. Зразумела, ніводзін з іх на сапраўднага льва не падобны і блізка. Два з трох — чамусьці “ачалавочаны” тысы. Як быццам зараз жывёла скажа нешта мудрае...

Ды, як сведчыць выстава, караля звярэй на Палессі ўяўлялі... па-рознаму: ёсць аж тры варыянты. Зразумела, ніводзін з іх на сапраўднага льва не падобны і блізка. Два з трох — чамусьці “ачалавочаны” тысы. Як быццам зараз жывёла скажа нешта мудрае...

КАНОН І РУСАЛКА

Як тлумачыць Алена Карпенка, энсіс сімвалаў сарод іканапісцаў перадаваўся з пакалення ў пакаленне. Чалавчынкі не толькі вучыліся ў



Апостал Якуб у капелюшы

Іконаграфічны квест з русалкай, быком і папугаем

Беларускі іканапіс і шляхецкія партрэты дэманструюць у залах Нацыянальнага мастацкага музея далёка не ўпершыню. Аднак гэтым разам акцэнт зроблены не на эстэтычным боку твораў (хаця няма сумневу, што гледачоў ёсць таксама ўзроста, а на семантычным — на тых сэнсах, якія былі зашыфраваны аўтарамі.



“Знаходжанне Святога Крыжа”. Лебедзі і русалкі сплываюць гімнамі

майстроў распіраць фарбы і габляваць дошкі, але і заставалі дзівосны свет абраза. Ды і пэўны канон усё ж існаваў. Калі мастак яго парушаў, ікону маглі проста “не прыняць”, і такія казусы бывалі.

Аднак здараліся і выпадкі, калі адмыслова інтэрпрэтавалі тыповы сюжэт палкам на сваю рызыкку. Прыкладам, знаходжанне паршуаў, ікону маглі проста “не прыняць”, і такія казусы бывалі.

Аднак здараліся і выпадкі, калі адмыслова інтэрпрэтавалі тыповы сюжэт палкам на сваю рызыкку. Прыкладам, знаходжанне паршуаў, ікону маглі проста “не прыняць”, і такія казусы бывалі.



НЕВЯДОМЫ ПАПЯРЭДНІК ШАГАЛА

А ці ёсць выпадкі, калі сімвалы непапулярныя адначасна інтэрпрэтацыі, і што ж хацелі сказаць мастакі?

Напрыклад, у сюжэце Страшнага суда ў цэнтры кампазіцыі выява рагатай істоты, якая ўспрымасца як бык, — распавядае Алена Карпенка. — Ма з калегамі доўга разважалі: што б тая жывёла магла азначаць? Мяркую, гэта адна з чатырох біблейскіх грэшных краін, самая магутная. Мабыць, Рымская імперыя — прарок уобачы яе як пачвару з рагамі. А беларускі мастак увасобіў гэтага апакаліптычнага звера так, як уяўляў і як меўе.

Атрымаўся самы звычайны бык. Аднак пры гэтым “Страшны суд” — сапраўдны шэдэўр інісіннага іканапісу. Шматфігурны і шматузрунны твор аднекуль з Вішэбшчыны літаральна кішыць арыгінальнымі вобразамі, у якіх майстар уклаў калі не ўсё ўмельства, дык душу — дакладна.



Персаніфікаваны Космас на іконе Сашасця Святога Духа

з вельмім вобразе рыцара б'е дэман ўжо не дзідай, а мячом.

На прапаўдзе шэдэўральным абразе з Альшанаў на Століншчыне літаральна візуалізаваны радок “смертны смерць попраў” з велькігоднага спеву. Уваскрэслы Хрыстос топча пачвару з касою, якая хіба вельмі адпавядае нагадаць традыцыйны ў такіх выпадках шкілет.

Выстава нібы падкрэслівае, што трывалай металодзігі выяўлення сімвалаў і алегорыі не было. Тут можна сустрыць скультуры апакаліптычнага Ягняці Божага, якое, аднак, рыхтык у рыцарскім падобнае да звычайнага ягняці, ці Святога Духа ў выглядзе такога самага звычайнага голуба. Адпаведна, складаныя і ёмістыя сімвалы перадаваліся вельмі літаральна. Ды бывала і зусім наадворот.

АПОСТАЛ У КАПЕЛЮШЫ

Зрэшты, разгалючы старадаўнія іконы, можна няўзнак пераступіць небеспечную мяжу ды пачаць надаваць глыбокі сэнс італіям, што з’явіліся байай выпадкова, як фон або стафаж. Так, на абразе часта трапляюцца і прастыя прадметы, якія характарызуюць час. Скажам, у касцёлах, якія звычайна

фундавала шляхта, у анёлаў XVIII стагоддзя можна пабачыць не толькі арфу, але і фэгот. А вась на іконы больш “народных” талы канфесій — уніяцкай і праваслаўнай — уніацка трапляюць звыклія для мяшчанскіх і сялянскіх дамоў прадметы побыту.

Безумоўна, у сімвалі Нарэдзіні Багародзіцы называюць у інтэр’еры або купель, дзе мыюць дзіця, німі доўга разважалі: што б тая жывёла магла азначаць? Мяркую, гэта адна з чатырох біблейскіх грэшных краін, самая магутная. Мабыць, Рымская імперыя — прарок уобачы яе як пачвару з рагамі. А беларускі мастак увасобіў гэтага апакаліптычнага звера так, як уяўляў і як меўе.

Ды зраароўна і цікавыя выпадкі, калі сучасная для мастака рэчаіснасць і мова сімвалаў нечаканна спалучаюцца. У апостальскім радзе з вядомага брытыскага касцёла ў Гродне асабліваю увагу прыцягвае імпанзны мужчына ў капелюшы. Як тлумачыць куратар, гэта апостал Якуб Старэйшы, выяўлены ў звыклым вобразе вандроўніка:

— Зразумела, на іконе мы не пабачым веер — сімвал дастатку, знатнасці, блізкасці да каралеўскага двара, — тлумачыць Алена Карпенка. — Але часта на свецкім партрэце мастак заўважыць вінатраўную гронку. Праўда, на абразе яна увасабляе ахвярнасць Хрыста, а на партрэце — пажаданне плоднасці і дабрабыту самі! Адпаведна, на значэнне сімвалаў істотна ўплывае кантэкст. Скажам, змей можа быць і ўвасабленнем пера-іажажыццёмна сідна іконы, сімвала мудрасці на гербе. Усё трэба разглядаць у межах канкрэтнага твора.

У сешкім жывіпаче сімвалы і атрыбуты адцягваюць зусім іную ролю. Княжацкая мітра, што нібы ніўнак ляжыць на століку, падкрэслівае высакорольнасць героя, рыцарскія аспеці, зусім ужо састарэлыя ў XVIII стагоддзі, — доблесць ды гонар. Ружа аллюструе жаночую вернасць.

ІКОНЫ, ЯКІЯ АБ’ЯДНОЎВАЛІ

Канфесійны падзел у рамках выставы не надта прасочвацца. Скажам, пабачышы цудоўную ў сваёй найнішэй выяву Антонія Падуанскага (які не самага вядомага святаго заходняга свету), цяжка паверыць, што паходзіць яна з царквы ў вёсцы Мірачыцы ля возера Свізля. Мірачыцы і надліс на палях абраза зроблены ланіскімі літарамі. Аднак, учытаўшыся ў тэкст (у ім фундатары, яна не магнацца сабе ўвекавецынь), разумееш, што створаны ён на “тузтэйшай мове”.

Як тлумачыць Алена Карпенка, многія абразы спалучалі розныя канфесіі. Спалучыў кур’ёсны прыклад такой з’явы — ікона, што патрапіла ў Музей старажытнабеларускай культуры НАН Беларусі з царквы ў Высокім як можа Іаана Багаслова. Ды супрацьпачынікі скарбніцы, прыгледзеўшыся, зусімняліся.

Балазе час яччэ ёсць: праект даступны да 13 кастрычніка.

Ільба СВЯТЫН

Модны міф і рэальны рарытэт з Глуска

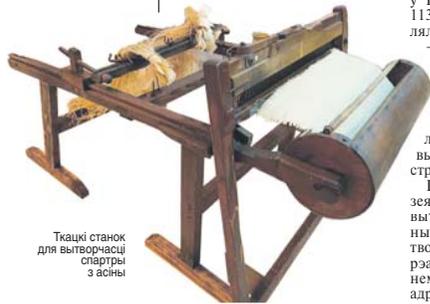


1. Хор глускай арцелі "Спартры", 1937 год
2. Бетэран прадпрыемства Каўрына Тосік
3-4. Ніна Шум (Шапка) адрацавала ткачый спартры ўсе жыццё

У Глускім раённым гісторыка-краязнаўчым музеі з'явіўся новы ўнікальны экспанат. Гэта незвычайны ткацкі станок, на якім з асінавай стружкі выраблялі палатно для капелюшоў, штор, каробак на цукеркі. З рарытэтам звязана шмат міфаў. Некаторыя мейсцячкі сёння развясціваем.



Дырэктар музея **Наталія Акуліч** расказвала, што выбар "палатна з раслінных валокнаў" (такое азначэнне слова "спартры" дае французскі слоўнік сярэдзіны XIX стагоддзя) ў Глуску наладзіў пе-



Ткацкі станок для вытворчасці спартры з асіны

Гісторыя бярэ пачатак у 2021 годзе. Таме раместваў ашукалі брыкеты асінавай стружкі, сплешнай уручную касіччай. Усяго каля 10 штук. У кожным прыблізна 25 скруткаў, якія ўтрымлівалі па 12 метраў тонкай стружкі. Знаходку перадалі музейшчыкам, і аказалася, што гэта сыравіна для спартры — тканай асновы многіх цікавых рэчаў. Глускі раённы гісторыка-краязнаўчы музей правёў вялікую працу. У выніку з'явілася экспазіцыя пра ўнікальную вытворчасць, якая больш за 100 гадоў таму прынесла невялікаму беларускаму гарадку шырокую вядомасць. Першапачаткова былі прадстаўлены фрагменты ткацкага станка, самаробная прылада для здабывання стружкі, прасік для яе выраблення, гатовыя палатно і пачак сплешнай уручную асінавай стружкі. Іх натхнялі аповеды пра ўнікальную мясцовую вытворчасць мошна ўражвалі наведвальнікаў. І некай адзін з іх падзяліўся доўгачаканай весткай: "Бачыў нешта палобнае ў хляве ў знаёмца!". Станок ашукалі на падворку Васіля Савончыка ў вёсцы Зарэчка Глускага раёна. На прыладзе захаваўся інвентарны нумар 113 і надпіс ад рукі на станіне: "Зоя Васільеўна". Есць і кляймо з датой вытворчасці — 1926 год. Значыць, у канцы 1920-х у ткачый арцелі ў Глуску было не менш за 113 станкоў, і ўсе яны выраблялі спартры.

Расяленец з Германіі. Па адных дладзеньх, у 1905 годзе. Па іншых — у 1897-м. А было гэта так. Прыехаў немец у Глуск, убачыў тамашнія асіны і зразу меў: трэба пачынаць бізнес. Прывёз з-за мяжы станкі і адкрыў вытворчасць, якая карміла мясцовых жыхароў яшчэ 80 гадоў. Ідзя аказалася вельмі прыбытковай, уся прадукцыя вывозілася ў Германію. А пасля Кастрычніцкай рвалюцыі ўладальнік вярнуўся на радзіму, прадаўшы абсталяванне некаму Кушнеру. У 1921-м мануфактуру нацыяналізавалі. Праз некаторы час глускіх майстроў-саматужнікаў аб'ядналі ў арцелі, а спартры стала здаваць таварам ужо ў СССР.

Пра тое, каб займець ткацкі станок цалкам, работнікі музея марылі некалькі гадоў. Іх натхнялі аповеды пра ўнікальную мясцовую вытворчасць мошна ўражвалі наведвальнікаў. І некай адзін з іх падзяліўся доўгачаканай весткай: "Бачыў нешта палобнае ў хляве ў знаёмца!". Станок ашукалі на падворку Васіля Савончыка ў вёсцы Зарэчка Глускага раёна. На прыладзе захаваўся інвентарны нумар 113 і надпіс ад рукі на станіне: "Зоя Васільеўна". Есць і кляймо з датой вытворчасці — 1926 год. Значыць, у канцы 1920-х у ткачый арцелі ў Глуску было не менш за 113 станкоў, і ўсе яны выраблялі спартры.

Пра другое, цалкам страчана тэхналогія вытворчасці сыравіны. Калісьці мужчыны-стругалі наразалі асіну тонка, як паперу. Сёння такіх майстроў у раёне няма. Але вярнемся да знаходкі, якая ўпрыгожыла экспазіцыю. Як рарытэт апынуўся ў хляве вясковага дома? Дакладнага адказу пакуль няма. Уладальнік, які перадаў нацыяналізаваў. Праз некаторы час глускіх майстроў-саматужнікаў аб'ядналі ў арцелі, а спартры стала здаваць таварам ужо ў СССР.

З адноўленай глускімі музейшчыкамі гісторыі прадпрыемства вядома, што падчас Вялікай Айчыннай вайны абсталяванне разабралі і схавалі ад фашыстаў мясцовыя жыхары. Мо так адбылося і з гэтым станком? Ці яго зберагла дома пасля закрыцця вытворчасці і спісанні ў 1980-я руплівая гаспадыня? Загадка яшчэ трэба разгадаць.

А пакуль развясціваем міфы, якія склаліся вакол спартры з Глуска. Існуе меркаванне, быццам з гэтага палатна рабілі валокні. Не, не рабілі. Арцелі "КІМ", з якой у 1960-м выраб шэлы прамкамбінат, была шматпрофільным прадпрыемствам. Яно выпускала шырокі асартымент прадукцыі: ігровы, ганчарны, сталічны і швейны вырабы, пісаныя блокі, разнастайную мэблю, валікі і спартры. Усё гэта стваралася рознымі цэхамі. І німа ніякіх свядчанняў, што глускія валікі былі з асінавага палатна.

Гэтаж ка, як німа ніякіх доказаў другога міфа — пра тое, што молдны ўсяго СССР у 1920-я бліскалі галаўнымі ўборамі з глускай асіны... На карысць гэтага вельмі спрэчнага сьведжэн-

ня прыводзіцца спасылікі на п'есу Міхаіла Булгакава "Зойчына кватэра" (1926) і раман Ільі Ільфа і Яўгена Пятрова "Дванаццаць крэслаў" (1928), дзе задана спартры. Вось толькі аўтары сенсацыі, якая развілася ў беларускім сегменце інтэрнэту, мабыць, класікаў чыталі не зусім уважліва. Упамінанні спартры і ў п'есе, і ў рамане звязаны з апісаннем швейных майстэрняў, а не свежкіх раўтаў, як можна было б падумаць.

Нават павярхоўнае вывучэнне тэрміна "спартры" і гісторыі моды не паказвае ад перша камелі на камені. Памятае, з пачатку XIX стагоддзя ў рускіх, нямецкіх і французскіх слоўніках слова мае дакладнае азначэнне — "палатно з раслінных валокнаў". З трысняговых або саліямных, напрыклад. Там у фразе "на вуліцах Лягу і шапшываў мужчыны ў капелюшы са спартры" гаворка зусім не абавязкова аб высокай модзе з Глуска. Фарсун, хутчэй за ўсё, прагучыў у саліямным галаўным уборе. Але ў творах класікаў такіх слоў няма. Размова пра спартры ідзе ў кантэксце дэзіннасці капілюшных атэльэ.

А гісторыя моды даводзіць, што гэтая жорсткая тканіна па сёння выкарыстоўваецца як каркас пры вырабе складаных і вычварных галаўных убораў. Зверху спартры абцігаюць нейкім высакародным матэрыялам. Напрыклад, аксамітам. І зноў жа, ніхто не кажа, што палатно абавязкова асінавае.

Таму глускі музейшчыкаў чакіе шмат цікавых алкравішчў — у першую чаргу тых, якія распыляюць, для чаго на самай справе выкарыстоўвалася спартры менавіта з асіны. Для гэтага, мабыць, прыдзісна скалсіці і старанна вивучыць спіс спабычўоу прадукцыі мясцовых арцелі і прамкамбіната...

Віктар ТАЎРЫШ
Фота з архіва музея



Юсёнія Кракчўоская, Косёнія Касцюкўевч, Васіліска Панкўевч, Паліна Іванюта

Родныя вытокі

У аграгарадку ажыццяўляе праект з народным каларытам. Цяпер удзельнікі і глядачы чакаюць працяг



— Ідэю гэтага невялікага, але цікавага і карыснага праекта я выношвала даўно, — расказвае рэжысёр Лошніцкага цэнтру культуры і вольнага часу Барысаўскага РЦНТ зладзілі фотажраект "Прыгажосць вачыма Кожны ахвотны мог прымераць нацыянальныя ўборы, азнаёміцца з экспазіцыяй "Беларуская хатка", акнуцца ў культуру і побыт сьляган сярэдзіны XIX стагоддзя і паспрабаваць сябе ў ролі мадэлі.

— Ідэю гэтага невялікага, але цікавага і карыснага праекта я выношвала даўно, — расказвае рэжысёр Лошніцкага цэнтру культуры і вольнага часу Барысаўскага РЦНТ зладзілі фотажраект "Прыгажосць вачыма Кожны ахвотны мог прымераць нацыянальныя ўборы, азнаёміцца з экспазіцыяй "Беларуская хатка", акнуцца ў культуру і побыт сьляган сярэдзіны XIX стагоддзя і паспрабаваць сябе ў ролі мадэлі.

— Ідэю гэтага невялікага, але цікавага і карыснага праекта я выношвала даўно, — расказвае рэжысёр Лошніцкага цэнтру культуры і вольнага часу Барысаўскага РЦНТ зладзілі фотажраект "Прыгажосць вачыма Кожны ахвотны мог прымераць нацыянальныя ўборы, азнаёміцца з экспазіцыяй "Беларуская хатка", акнуцца ў культуру і побыт сьляган сярэдзіны XIX стагоддзя і паспрабаваць сябе ў ролі мадэлі.



Сьвятлана ЧЭКАЛАВА
Фота з архіва музея



Па старонках календара

■ 23 жніўня нарадзіўся Георгій Мікалаевіч Пятроў (1888—1960) — піяніст, хормайстар, дырыжор і педагог. Заслужаны артыст КазССР, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. У 1930—1933 гадах быў адным з арганізатараў і выкладчыкаў Беларускай студыі оперы і балета ў Мінску. З 1932-га выкладаў у Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, з 1950-га па 1958-ы ўзначальваў кафедру фартэпіяна. У 1933—1937, 1945—1950, 1959—1960 гадах — галаўны хормайстар і дырыжор Дзяржаўнага тэатра оперы і балета Беларусі.

■ 24 жніўня з'явіўся на свет Юрый Паўлавіч Альбіцкі (1931—1996) — мастак кіно. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР. Сярод пастаўленых кінакарцін і тэлефільмаў — "Рудальбская рэспубліка", "Корціш", "Бронзавая пушка", "Вазьму твой боль" (Дзяржаўная прэмія БССР), "Мёл асы".

■ 24 жніўня нарадзіўся Янка (Іван Юльянавіч) Раманюкскі (1928—1974) — мастак, пэдагг, мейнік Янка Купалы. Большая частка спадчыны Я. Раманюскага звязана з адлюстраваннем жыццёвага і творчага шляху Пясняра. З натры маляваў партрэты паэта, яго сваякоў і знаёмых, купальніцкія мясціны ў Мінску і Ляўках.

■ 25 жніўня з'явіўся на свет Валерый Рыгоравіч Слончанка (1945—1992) — архітэктар, рэстаўратар, мастак. З 1974-га займаў пасаду рэстаўральніка архітэктурна-рэстаўрацыйнага аддзела навукова-даследчага праектнага бюро вытворчага аб'яднання "Белрэстаўрацыя". Сярод архітэктурных помнікаў, адрэстаўраваных пад кіраванствам Валерыя Слончанкі, — Сафііскі і Богаўцкія сядзібы ў Полацку, Каложская царква ў Гродне, сядзібна-паркавы комплекс Багушэвічаў у Кушлянах.

■ 28 жніўня нарадзіўся Міхаіл Аркадзевіч Бэргер (1909—1981) — піяніст і педагог. Заслужаны артыст БССР. З 1937-га выкладаў у Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, у 1938—1941 гадах быў яе дырэктарам. У час Вялікай Айчыннай вайны ўзначальваў франтавую канцэртную брыгаду. У 1944—1963-м — загадчык кафедры спецыяльнага фартэпіяна, у 1970—1978-м — загадчык кафедры канцэртна-майстарскага майстэрства Беларускай кансерваторыі.



БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
 - Святочная праграма да Дня народнага адзінства ў ваенна-гістарычным комплексе "Старая мяжа" (п. Станькава). 17 верасня, 13.00 – 17.00. Уваход вольны.
 - Часовая экспазіцыя "Адзінай памяці верныя", прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
 - Часовая экспазіцыя "Музей. Час. Памяць", створаная ў рамках праекта "Адкрытыя фонды".
 - Інтэрактыўная праграма "Салдаты неба". Пляцоўка самалёта ЛІ-2. Запіска можна па тэлефоне 8 017 2030792. Праводзіцца па нядзелі да верасня.
 - У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне экспазіцыі музея.
- Падрабязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце wagmuseum.by.

УНП 100235472



МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧА. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава жывапісу XX стагоддзя "Мая Радзіма – Беларусь" з фондаў Нацыянальнага мастацкага музея, прысвечаная 80-годдзю вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Да 5 верасня.
- Праграма "Кафляныя «люстэркі» шляхецкай сядзібы". Праводзіцца заўсёды.
- Квэст "Таямніцы старажытнай сядзібы". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Квэст "Пошукі мінулага". Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Інтэр'ер шляхецкай сядзібы". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Шлях мастака Валенція Ваньковіча". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Сядзібы партрэт". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771



НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЯ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalibilet@mail.ru

- Канцэрт класікі рока ў цэмеры "Летні фрэнч" (12+). Жывы гук. Імпрэза праводзіцца на вул. Валгаградскай, 35. 23 жніўня ў 19.00.
- Камедыя ў 2 дзеях "Паўлінка" (12+). Галоўная сцэна. 29 жніўня ў 19.00.

УНП 100377901



НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (экскурсійнае бюро)

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Персанальная выстава "Прастора святла і колеру: акварэль" Яўгена Саковіча – члена Беларускага саюза мастакоў, заслужанага настаўніка Рэспублікі Беларусь, уладальніка ордэна Кірылы Тураўскага Беларускай праваслаўнай царквы. Да 2 верасня.
- Выстава "Сімвалы, аtryбуты і алегорыі ў мастацтве Беларусі XVII–XIX стст.". Да 13 кастрычніка.
- Выстава "Плынь часу". Жывапісы і скульптурныя творы беларускіх мастакоў – юбіляраў 2024 года. Да 21 кастрычніка.
- Экскурсіі: "Самыя-самыя..." (6+), "Якога колеру зіма?" (6+), "Казкі Усходу" (10+), "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Партрэты даўнія мінулыя пакаленняў..." (10+), "Пяць мой каханні" (16+), "Жаночы партрэт" (16+), "Мінск у музеі" (16+). Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Тэлефоны: 8 017 3970163, 8 025 6677819.

УНП 100377771



НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

- Палацавы ансамбль
- Культурнае мерапрыемства "Тэатральная замалеўка". 24, 25, 31 жніўня. Пачатак у 12.00, 13.00, 14.00.
- Фестываль камернай музыкі "Нясвіж: даўніна і сучаснасць". Беларуска п'яністка Таццяна Старчанка і ансамбль салістаў. Тэатральная зала. 24–25 жніўня ў 14.00.
- Часовая экспазіцыя "Ператворанія ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны". Да 13 кастрычніка.
- Выстава "Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі". Калекцыйныя залы "Случкія паясы". Да 31 снежня.
- Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальны цырыманіял нявіжскага двара". У складзе пастаяннага экспазіцыі.
- Квэст "Палацавыя таямніцы".
- Виртуальныя выставы: "Ператворанія ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", "Нясвіж – здабытак сусветнай культуры", "Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа", "Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»".
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Інфармацыйна-касаваы цэнтр (г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)

• Экспазіцыя твораў сучаснага мастака Маргарыты Маніс "Мінск у Нясвіжы". Да 9 кастрычніка.

Архітэктурны помнік "Случкая брама" (г. Нясвіж, вул. Случкая)

• Часовая экспазіцыя "Колер і святло. 3 гісторыі вітражнага мастацтва" з фондаў музея-запаведніка. Да 30 верасня.

Пастаянныя экспазіцыі

• "Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст."

• Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў

• "Культура часу". 3 фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

• Квэсты: "Безаблічны артэфакт", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны дэтэктыў", "Музейнае расследаванне".

• Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні", "Дзень нараджэння ў ратушы" (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).

• Сюжэтная-ролевая развівальная праграма "Школа шпіёнаў" (да 25 чалавек).

• Гульня-знаёмства "Музейка аб музеі" (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).

• Гульнявая праграма "Выкрунтасы" (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920



МУЗЕЙ В. К. БЕЛЯНИЦКАГА-БІРУЛЯ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Art-lectorium "Зразумелае мастацтва". Праводзіцца заўсёды.

Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771



МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА

Мінскі р-н, Астравыцка-Гарадоцкі с/с, в. Акаліца, вул. Іванаўская, 17б, тэл.: 8 017 5074468

- Пастаянная экспазіцыя.
- Батлечны спектакль. Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Саломаліяцтва". Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Лялька-мотанка". Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Ткацтва". Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771



ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл., тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава "Забутыя героі: Першая сусветная вайна на фотаздымках Паўла Беліканава". Падрыхтавана на аснове навунай у фондах Яраслаўскага дзяржаўнага гісторыка-архітэктурнага і мастацкага музея-запаведніка калекцыі фатаграфій вайскоўца 30-га Сібірскага стралковага палка Паўла Беліканава. Да 29 жніўня.
- Касцюмараваная выстава "Гісторыя ў асобах" Цэнтральнага музея васковых фігур Санкт-Пецярбурга. Да 30 верасня.
- Экспазіцыя "Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку".
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізаваны для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для двух "Інтрыгі Купідона".
- Сямейная квэст-экскурсія "Легенды і паданні Мірскага замка".
- Музейная заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: "Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".

УНП 590201541



НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАў РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Нярасава, 3, тэл.: 8 017 2350351, час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выстава работ з фонду НЦСМ "Візуалізацыі. Паверхня і знак". Да 5 верасня.
- Выстава "Лета – маленькае жыццё!" з фондавых калекцый НЦСМ. Да 5 верасня.

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2350352, 8 017 3990978, час працы: аўтар – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выстава "Слоўніковы запас". Да 6 кастрычніка.

УНП 192545414

Заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь Прэзідэнцкі аркестр Рэспублікі Беларусь

аб'яўляе конкурс на замяшчэнне вакантных пасадаў:

- артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра — гітара — 1 чал.;
- артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра — скрыпка — 2 чал.;
- артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра — альт — 1 чал. на 0,5 стаўкі.

У конкурсе могуць прыняць удзел музыканты з вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй, якія валодаюць неабходнымі навыкамі і маюць практычны вопыт у аркестравым калектыве.

Ахвотныя паўдзельнічаць у конкурсе падаюць пісьмовую заяву ў адміністрацыю Прэзідэнцкага аркестра Рэспублікі Беларусь.

- Да заявы прыкладаюцца:
1. Асабісты лістак па ўліку кадраў.
 2. Аўтабіяграфія.
 3. Копія дыплама аб вышэйшай або сярэдняй спецыяльнай адукацыі.
 4. Копія пашпарта.
 5. Копія працоўнай кніжкі.
 6. Фатаграфія для дакументаў 3*4.
 7. Праграма выступлення да 15 хвілін: буйная форма і г'эса.

Конкурсная камісія мае права прапанаваць удзельнікам праслухоўванне нотны матэрыял для чытання з ліста.

Удзельнікі падаюць названыя вышэй дакументы з паметкай "На конкурс у адміністрацыю Прэзідэнцкага аркестра Рэспублікі Беларусь" да 25.09.2024 г.

Дадаткова інфармацыя па тэлефонах: 8 017 2299008, 8 017 2299004.

УНП 101361712



КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНОВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА). Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведччанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Выдавец — рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.
Рэдакцыя газеты "Культура": Галоўны рэдактар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.
Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзьеўна.
Адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ.
Рэдактары аддзелаў — Віктар ГАУРЫШ, Данііл ШЭЙКА.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.
Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламы аддзел: 8 017 2860797.
Паліграфічны індэкс: 63875, 638752, 63879.
Ільготны на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %).
Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах рэкламы.
Аўтары допіскаў паведамляюць прозвішча, поўнасюю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдачы, кім і калі выдзелены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы не рэзэнююцца і не вяртаюцца.

Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
Набыць газету ў Мінску можна ў крамах "Белдрук" на праспекце Незалежнасці, 44, 48, 98, на праспекце Пераможцаў, 5, на вуліцы Карла Маркса, 38, на вуліцы Кальварыйскай, 4а, у падземным пераходзе на плошчы Перамогі.

Падпісан у друку 22.08.2024 у 16.00. Замова № 1772. Наклад 3320.
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва «Беларускі Дом друку»". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 3820000007667 ад 30.04.2004.
© "Культура", 2024.